

Gairės

**Gairės Nr. 2/2018 dėl nukrypti leidžiančių nuostatų pagal
Reglamento (ES) 2016/679 49 straipsnį**

Priimtos 2018 m. gegužės 25 d.

Turinys

1. BENDROJI INFORMACIJA	3
2. KONKRETUS 49 STRAIPSNIO NUOSTATŲ IŠAIŠKINIMAS.....	6
2.1. Duomenų subjektas aiškiai sutiko su siūlomu duomenų perdavimu po to, kai buvo informuotas apie galimus tokių perdavimų pavojus duomenų subjektui dėl to, kad nepriimtas sprendimas dėl tinkamumo ir nenustatytos tinkamos apsaugos priemonės (49 straipsnio 1 dalies a punktas)	6
2.1.1. Sutikimas turi būti aiškus.....	6
2.1.2. Sutikimas turi būti duodamas dėl konkretaus duomenų perdavimo ir (arba) perdavimų sekos.....	7
2.1.3. Sutikimas turi būti grindžiamas informacija, visų pirma apie galimus perdavimo pavojus ..	7
2.2. Duomenų perdavimas yra būtinas duomenų subjekto ir duomenų valdytojo sutarčiai vykdyti arba ikisutartinėms priemonėms, kurių imtasi duomenų subjekto prašymu, įgyvendinti (49 straipsnio 1 dalies b punktas).....	8
2.3. Duomenų perdavimas yra būtinas, kad būtų sudaryta arba įvykdyta duomenų subjekto interesais sudaroma duomenų valdytojo ir kito fizinio ar juridinio asmens sutartis (49 straipsnio 1 dalies c punktas).....	9
2.4. Duomenų perdavimas yra būtinas dėl svarbių viešojo intereso priežasčių (49 straipsnio 1 dalies d punktas).....	10
2.5. Duomenų perdavimas yra būtinas siekiant pareikšti, vykdyti ar ginti teisinius reikalavimus (49 straipsnio 1 dalies e punktas).....	11
2.6. Duomenų perdavimas yra būtinas, kad būtų apsaugoti gyvybiniai duomenų subjekto arba kitų asmenų interesai, jeigu duomenų subjektas dėl fizinių ar teisinių priežasčių negali duoti sutikimo (49 straipsnio 1 dalies f punktas).....	13
2.7. Iš viešojo registro perduodami duomenys (49 straipsnio 1 dalies g punktas ir 49 straipsnio 2 dalis)	14
2.8. Įtikinami teisėti interesai (49 straipsnio 1 dalies antra pastraipa)	15

Europos duomenų apsaugos valdyba,

atsižvelgdama į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB 70 straipsnio 1 dalies j ir e punktus,

PRIĖMĖ ŠIAS GAIRES:

1. BENDROJI INFORMACIJA

Šiuo dokumentu siekiama pateikti gaires dėl Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (toliau – BDAR)¹ 49 straipsnio „Nukrypti leidžiančios nuostatos“ taikymo asmens duomenis perduodant į trečiąsias valstybes.

Šis dokumentas grindžiamas ankstesniu pagal Duomenų apsaugos direktyvos 29 straipsnį įsteigtos ES duomenų apsaugos institucijų darbo grupės (toliau – 29 straipsnio darbo grupė), kuri pakeista Europos duomenų apsaugos valdyba (toliau – EDAV), darbu², susijusiu su pagrindiniais klausimais, iškilusiais taikant nukrypti leidžiančias nuostatas asmens duomenų perdavimo į trečiąsias valstybes atvejais. Atsižvelgiant į praktinę patirtį, įgyjamą taikant BDAR, šis dokumentas bus peržiūrimas ir prireikus atnaujinamas.

Taikant 49 straipsnį reikia atsižvelgti į tai, kad pagal 44 straipsnį duomenų eksportuotojas, perduodamas asmens duomenis į trečiąsias valstybes arba tarptautinėms organizacijoms, taip pat turi laikytis kitų BDAR nuostatų sąlygų. Bet kokia duomenų tvarkymo veikla turi atitikti atitinkamas duomenų apsaugos nuostatas, visų pirma 5 ir 6 straipsnius. Todėl turi būti taikomas dviejų pakopų kriterijus: pirma, duomenys turi būti tvarkomi remiantis teisiniu pagrindu, taikant visas atitinkamas BDAR nuostatas, ir, antra, turi būti laikomasi V skyriaus nuostatų.

49 straipsnio 1 dalyje teigiama, kad, jei nepriimtas sprendimas dėl tinkamumo arba nenustatytos tinkamos apsaugos priemonės, asmens duomenų perdavimas į trečiąją valstybę arba tarptautinei organizacijai arba tokių perdavimų seka atliekami tik tam tikromis sąlygomis. Be to, 44 straipsnyje reikalaujama, kad visos V skyriaus nuostatos būtų taikomos taip, kad nebūtų pakenkiama BDAR užtikrinamam fizinių asmenų apsaugos lygiui. Tai taip pat reiškia, kad, taikant 49 straipsnyje nustatytas nukrypti leidžiančias nuostatas, niekada neturėtų būti pažeidžiamos pagrindinės teisės³.

EDAV pirmtakė 29 straipsnio darbo grupė jau ilgai ragina, kaip geriausios patirties pavyzdžiu, vadovautis keliais etapais grindžiamu požiūriu⁴ į duomenų perdavimą: pirmiausia apsprastyti, ar trečiojoje valstybėje suteikiama tinkamo lygio apsauga, ir užtikrinti, kad perduoti duomenys trečiojoje valstybėje būtų apsaugomi. Jei, atsižvelgiant į visas aplinkybes, neužtikrinama tinkamo lygio apsauga,

¹ 2016 m. balandžio 27 d. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

² 2005 m. lapkričio 25 d. 29 straipsnio darbo grupės darbinis dokumentas Nr. 114 dėl 1995 m. spalio 24 d. Direktyvos 95/46/EB 26 straipsnio 1 dalies vienodo aiškinimo.

³ 29 straipsnio darbo grupės darbinis dokumentas Nr. 114, p. 9, ir 29 straipsnio darbo grupės darbinis dokumentas Nr. 228 dėl elektroninių ryšių stebėjimo žvalgybos ir nacionalinio saugumo tikslais, p. 39.

⁴ 29 straipsnio darbo grupės darbinis dokumentas Nr. 114, p. 9.

duomenų eksportuotojas turėtų apsvarstyti galimybę nustatyti tinkamas apsaugos priemones. Taigi duomenų eksportuotojai pirmiausia turėtų pasistengti nustatyti galimybes perduoti duomenis pagal vieną iš BDAR 45 ir 46 straipsniuose nustatytų mechanizmų ir tik tada, kai jų nėra, naudotis 49 straipsnio 1 dalyje nustatytomis nukrypti leidžiančiomis nuostatomis.

Todėl 49 straipsnyje nustatytos nukrypti leidžiančios nuostatos yra bendrojo principo, pagal kurį asmens duomenys gali būti perduodami į trečiąsias valstybes tik, jeigu trečiojoje valstybėje užtikrinama tinkamo lygio apsauga arba nustatomos tinkamos apsaugos priemonės ir duomenų subjektai naudojami vykdytinomis ir veiksmingomis teisėmis, kad ir toliau galėtų naudotis savo pagrindinėmis teisėmis ir apsaugos priemonėmis, išimty⁵. Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis Europos teisės aktuose įtvirtintais principais⁶, nukrypti leidžiančios nuostatos turi būti aiškinamos siaurai, kad išimtis netaptų taisykle⁷. Tai taip pat patvirtinama 49 straipsnio antraštės formuluote, kurioje teigiama, kad nukrypti leidžiančios nuostatos turi būti taikomos konkrečiais atvejais („Nukrypti leidžiančios nuostatos konkrečiais atvejais“).

Todėl, svarstydami galimybes perduoti asmens duomenis į trečiąsias valstybes arba tarptautinėms organizacijoms, duomenų eksportuotojai turėtų teikti pirmenybę sprendimams, kuriais duomenų subjektams suteikiama garantija, kad jie ir toliau galės naudotis pagrindinėmis teisėmis ir apsaugos priemonėmis, į kurias turi teisę, susijusiomis su jų duomenų tvarkymu perdavus šiuos duomenis. Kadangi nukrypti leidžiančiomis nuostatomis neužtikrinama tinkama perduodamų asmens duomenų apsauga arba tinkamos apsaugos priemonės, o perduodant duomenis remiantis nukrypti leidžiančia nuostata nereikalaujama gauti jokio išankstinio priežiūros institucijų leidimo, perduodant asmens duomenis į trečiąsias valstybes remiantis nukrypti leidžiančiomis nuostatomis didėja atitinkamų duomenų subjektų teisėms ir laisvėms kylantys pavojai.

Duomenų eksportuotojai taip pat turėtų žinoti, kad, jei nepriimtas sprendimas dėl tinkamumo, pagal ES arba valstybės narės teisę dėl svarbių viešojo intereso priežasčių gali būti aiškiai ribojamas konkrečių kategorijų asmens duomenų perdavimas į trečiąją valstybę ar tarptautinei organizacijai (49 straipsnio 5 dalis).

Nereguliarus ir nepasikartojantis duomenų perdavimas

EDAV pažymi, kad terminas „nereguliarus“ vartojamas 111 konstatuojamojoje dalyje, o terminas „perdavimas nėra kartojamas“ – kalbant apie nukrypti leidžiančią nuostatą, susijusią su įtikinamais teisėtais interesais ir nurodytą 49 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje. Iš šių terminų matyti, kad tokie duomenų perdavimai gali būti atliekami ne vieną kartą, tačiau ne reguliariai; jie nesusiję su įprastai vykdomais veiksmais, pavyzdžiui, gali būti atliekami atsitiktinėmis, nežinomomis aplinkybėmis ir neapibrėžtais laiko intervalais. Pavyzdžiui, duomenų perdavimas, kuris atliekamas reguliariai, palaikant pastovius duomenų eksportuotojo ir tam tikro duomenų importuotojo santykius, iš esmės gali būti laikomas sistemingu ir pasikartojančiu, todėl jo negalima laikyti nereguliariu arba

⁵ 114 konstatuojamoji dalis.

⁶ 29 straipsnio darbo grupės darbinis dokumentas Nr. 114, p. 7.

⁷ Žr. jau minėtą 29 straipsnio darbo grupės darbinį dokumentą Nr. 114, p. 7. Teisingumo Teismas pakartotinai pabrėžė, kad „pagrindinės teisės į privatų gyvenimą apsauga ES lygiu reikalauja, kad nukrypti nuo asmens duomenų apsaugos leidžiančios nuostatos ir jos apribojimai neviršytų to, kas griežtai būtina“ (2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimas *Satakunnan Markkinapörssi ir Satamedia*, C-73/07, 56 punktą; 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *Volker und Markus Schecke ir Eifert*, C-92/09 ir C-93/09, 77 punktą; 2014 m. balandžio 8 d. Sprendimas *Digital Rights*, 52 punktą; 2015 m. spalio 6 d. Sprendimas *Schrems*, C-362/14, 92 punktą; 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimas *Tele2 Sverige AB*, C-203/15, 96 punktą). Taip pat žr. 108-osios konvencijos papildomo protokolo dėl kontrolės institucijų ir tarpvalstybinių duomenų srautų 2 straipsnio 2 dalies a punktą, p. 6, galima rasti adresu <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/181>.

nepasikartojančiu duomenų perdavimu. Be to, duomenų perdavimas paprastai bus laikomas reguliariu arba pasikartojančiu, kai, pavyzdžiui, duomenų importuotojui bendrai suteikiama tiesioginė prieiga prie duomenų bazės (pvz., per sąsają arba naudojantis IT taikomąja priemone).

111 konstatuojamojoje dalyje atskiriamos nukrypti leidžiančios nuostatos, šiuo tikslu aiškiai nurodant, kad su sutartimis ir teisiniais reikalavimais susijusios nukrypti leidžiančios nuostatos (49 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos b, c ir e punktai) taikomos tik tuomet, kai duomenys perduodami nereguliariai, tačiau toks apribojimas netaikomas tais atvejais, kai nukrypti leidžiančios nuostatos grindžiamos aiškiu duomenų subjekto sutikimu, svarbiomis viešojo intereso priežastimis, gyvybiniais interesais ir duomenų perdavimu iš registro pagal atitinkamai 49 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a, d, f ir g punktus.

Vis dėlto reikia pabrėžti, kad netgi tos nukrypti leidžiančios nuostatos, kurias galima taikyti ne tik nereguliaraus arba nepasikartojančio duomenų perdavimo atvejais, turi būti aiškinamos taip, kad toks aiškinimas neprieštarautų pačiam nukrypti leidžiančių nuostatų pobūdžiui, – jos yra taisyklės, kad asmens duomenų negalima perduoti į trečiąją valstybę, jeigu toje valstybėje neužtikrinama tinkamo lygio duomenų apsauga arba nenustatytos tinkamos apsaugos priemonės, išimtyms⁸.

Būtinumo kriterijus

Viena iš pagrindinių keletu nukrypti leidžiančių nuostatų taikymo sąlygų yra tai, kad duomenų perdavimas turi būti būtinas tam tikram tikslui pasiekti. Norint įvertinti galimybes taikyti 49 straipsnio 1 dalies b, c, d, e ir f punktuose nustatytas nukrypti leidžiančias nuostatas, turėtų būti taikomas būtinumo kriterijus. Taikant šį kriterijų ES duomenų eksportuotojas turi įvertinti, ar asmens duomenų perdavimą galima laikyti būtinu konkrečiam taikytinos nukrypti leidžiančios nuostatos tikslui pasiekti. Daugiau informacijos apie konkrečius būtinumo kriterijaus taikymo ypatumus kiekvienos atitinkamos nukrypti leidžiančios nuostatos atveju pateikiama atitinkamuose tolesniuose skyriuose.

48 straipsnis ir nukrypti leidžiančios nuostatos

Į BDAR 48 straipsnį įtraukta nauja nuostata, į kurią reikia atsižvelgti svarstant galimybes perduoti asmens duomenis. 48 straipsnyje ir atitinkamoje 115 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad trečiosios valstybės institucijų, teismų ar tribunolų sprendimai savime nėra teisėtos priežastys perduoti duomenis į trečiąsias valstybes. Todėl bet kuriuo atveju duomenų perdavimas vykdant trečiosios valstybės institucijų sprendimą yra teisėtas tik, jeigu atitinka V skyriuje išdėstytas sąlygas⁹.

Tais atvejais, kai sudarytas tarptautinis susitarimas, pavyzdžiui, savitarpio teisinės pagalbos sutartis (angl. MLAT), ES įmonės paprastai turėtų atsakyti patenkinti tiesioginius prašymus ir nurodyti prašančiajai trečiosios valstybės institucijai galiojančią savitarpio teisinės pagalbos sutartį ar susitarimą.

Ši samprata taip pat glaudžiai susijusi su 44 straipsniu, kuriame, siekiant užtikrinti, kad nesumažėtų BDAR užtikrinamas fizinių asmenų apsaugos lygis, nustatytas visoms V skyriaus nuostatoms taikomas pagrindinis principas.

⁹Žr. 115 konstatuojamosios dalies ketvirtą sakinį.

2. KONKRETUS 49 STRAIPSNIO NUOSTATŲ IŠAIŠKINIMAS

2.1. Duomenų subjektas aiškiai sutiko su siūlomu duomenų perdavimu po to, kai buvo informuotas apie galimus tokių perdavimų pavojus duomenų subjektui dėl to, kad nepriimtas sprendimas dėl tinkamumo ir nenustatytos tinkamos apsaugos priemonės (49 straipsnio 1 dalies a punktas)

Bendrosios sutikimo pagrįstumo sąlygos apibrėžtos BDAR 4 straipsnio 11 punkte¹⁰ ir 7 straipsnyje¹¹. 29 straipsnio darbo grupė šių bendrųjų sutikimo sąlygų gaires yra pateikusi atskirame EDAV patvirtintame dokumente¹². Šios sąlygos taip pat taikomos sutikimui pagal 49 straipsnio 1 dalies a punktą. Vis dėlto esama konkrečių papildomų reikalavimų, kad sutikimą būtų galima laikyti pagrįstu tarptautinio duomenų perdavimo į trečiąsias valstybes ir tarptautinėms organizacijoms, kaip nurodyta 49 straipsnio 1 dalies a punkte, teisiniu pagrindu. Šiame dokumente jiems bus skiriama daugiausia dėmesio.

Todėl šis šių gairių skyrius (1) turi būti skaitomas kartu su EDAV patvirtintomis 29 straipsnio darbo grupės gairėmis dėl sutikimo, kuriose pateikiama išsamesnė sutikimo pagal BDAR bendrųjų sąlygų ir kriterijų aiškinimo analizė¹³. Taip pat reiktų atkreipti dėmesį į tai, kad pagal 49 straipsnio 3 dalį valdžios institucijos, vykdydamos viešuosius įgaliojimus, negali remtis šia nukrypti leidžiančia nuostata.

49 straipsnio 1 dalies a punkte teigiama, kad, jei nepriimtas sprendimas dėl tinkamumo pagal 45 straipsnio 3 dalį arba nenustatyta tinkama apsaugos priemonė pagal 46 straipsnį, įskaitant įmonei privalomas taisykles, asmens duomenys gali būti perduodami į trečiąją valstybę arba tarptautinei organizacijai, jeigu *duomenų subjektas aiškiai sutiko su siūlomu duomenų perdavimu po to, kai buvo informuotas apie galimus tokių perdavimų pavojus duomenų subjektui dėl to, kad nepriimtas sprendimas dėl tinkamumo ir nenustatyta tinkama apsaugos priemonė*.

2.1.1. Sutikimas turi būti aiškus

Pagal BDAR 4 straipsnio 11 punktą bet koks sutikimas turėtų būti duodamas tinkamai informuoto duomenų subjekto laisva valia, taip pat jis turėtų būti konkretus ir nedviprasmiškas. Ši paskutinė sąlyga 49 straipsnio 1 dalies a punkte suformuluota dar griežčiau, nes jame reikalaujama, kad sutikimas būtų aiškus. Palyginti su Direktyvos 95/46/EB 26 straipsnio 1 dalies a punktu, šis reikalavimas taip pat yra naujas, nes minėtoje direktyvoje reikalaujama, kad sutikimas būtų tik nedviprasmiškas. BDAR reikalaujama tais atvejais, kai gali iškilti konkrečių duomenų apsaugos pavojų, gauti aiškų sutikimą, taigi konkrečiais atvejais užtikrinti aukštą asmens duomenų kontrolės lygį, kaip yra tvarkant specialių kategorijų duomenis ir priimant automatizuotus sprendimus (atitinkamai 9 straipsnio 2 dalies a punktas ir 22 straipsnio 2 dalies c punktas). Tokių konkrečių pavojų taip pat iškyla duomenis perduodant tarptautiniu mastu.

Išsamesnės rekomendacijos dėl aiškaus sutikimo reikalavimo, taip pat kiti taikomi sutikimo pagrįstumo reikalavimai pateikiami EDAV patvirtintose 29 straipsnio darbo grupės gairėse dėl sutikimo¹⁴.

¹⁰ Pagal BDAR 4 straipsnio 11 punktą duomenų subjekto sutikimas yra bet koks laisva valia duotas, konkretus ir nedviprasmiškas tinkamai informuoto duomenų subjekto valios išreiškimas pareiškimu arba vienareikšmiais veiksmais, kuriais jis sutinka, kad būtų tvarkomi su juo susiję asmens duomenys.

¹¹ Daugiau informacijos apie sutikimą taip pat pateikiama 32, 33, 42 ir 43 konstatuojamosiose dalyse.

¹² Žr. 29 straipsnio darbo grupės gaires dėl sutikimo pagal Reglamentą (ES) 2016/679 (darbinis dokumentas Nr. 259).

¹³ *Idem*.

¹⁴ *Idem*.

2.1.2. Sutikimas turi būti duodamas dėl konkretaus duomenų perdavimo ir (arba) perdavimų sekos

Vienas iš pagrįsto sutikimo reikalavimų yra tai, kad sutikimas turi būti konkretus. Todėl, kad sutikimas pagal 49 straipsnio 1 dalies a punktą būtų laikomas pagrįstu duomenų perdavimo pagrindu, jis turi būti konkrečiai duodamas dėl konkretaus duomenų perdavimo arba perdavimų sekos.

Sutikimo apibrėžties aspektu „konkretus“ duomenų subjektui siekiama užtikrinti tam tikrą naudotojo veiklos kontrolę ir skaidrumą. Šis aspektas taip pat glaudžiai susijęs su reikalavimu, kad sutikimas turėtų būti grindžiamas informacija.

Kadangi sutikimas turi būti konkretus, kartais renkant duomenis neįmanoma gauti išankstinio duomenų subjekto sutikimo dėl būsimo duomenų perdavimo. Pavyzdžiui, jei tuo metu, kai prašoma sutikimo, neturima informacijos apie duomenų perdavimą ir konkrečias jo aplinkybes, negalima įvertinti jo poveikio duomenų subjektui. Pavyzdžiui, ES įmonė renka klientų duomenis konkrečiu tikslu (prekėms pristatyti), tuo metu nesvarstydama galimybių perduoti šiuos duomenis trečiajai šaliai už ES ribų. Tačiau, praėjus keleriems metams, šią įmonę įsigyja ne ES įmonė, kuri nori savo klientų asmens duomenis perduoti kitai už ES ribų įsisteigusiai įmonei. Kad toks duomenų perdavimas būtų pagrįstas pagal sutikimu grindžiamą nukrypti leidžiančią nuostatą, duomenų subjektas sutikimą dėl šio konkretaus duomenų perdavimo turėtų duoti tuo metu, kai numatoma perduoti šiuos duomenis. Todėl sutikimo, duoto ES įmonei renkant duomenis pristatymo tikslais, nepakanka, kad būtų galima pagrįsti šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymą vėliau numatytam asmens duomenų perdavimui už ES ribų.

Todėl duomenų eksportuotojas turi įsitikinti, kad gaus konkretų sutikimą prieš atliekant duomenų perdavimą, net jeigu jis gaunamas jau surinkus duomenis. Šis reikalavimas taip pat susijęs su būtinybe užtikrinti, kad sutikimas būtų grindžiamas informacija. Įmanoma gauti konkretų duomenų subjekto sutikimą prieš asmens duomenų perdavimą ir asmens duomenų rinkimo metu, jeigu duomenų subjektui pranešama apie konkretų duomenų perdavimą ir po to, kai duomenų subjektas davė konkretų sutikimą, nepasikeičia duomenų perdavimo aplinkybės. Todėl duomenų eksportuotojas turi įsitikinti, kad taip pat laikomasi 1.3 skyriuje išdėstytų reikalavimų.

2.1.3. Sutikimas turi būti grindžiamas informacija¹⁵, visų pirma apie galimus perdavimo pavojus

Ši sąlyga itin svarbi, nes ja sugriežtinamas ir patikslinamas bendrasis informacija grindžiamo sutikimo reikalavimas, taikomas bet kokiam sutikimui ir nustatytas 4 straipsnio 11 punkte¹⁶. Šis bendrasis reikalavimas, kad sutikimas turi būti grindžiamas informacija, reiškia, kad tais atvejais, kai pagal 6 straipsnio 1 dalies a punktą sutikimas yra teisėtas duomenų perdavimo pagrindas, duomenų subjektas turi būti iš anksto tinkamai informuojamas apie konkrečias duomenų perdavimo aplinkybes (t. y. duomenų valdytojo tapatybę, duomenų perdavimo tikslą, duomenų rūšį, teisę atšaukti sutikimą, gavėjų tapatybę arba kategorijas)¹⁷.

Be šio bendrojo reikalavimo, kad sutikimas turi būti grindžiamas informacija, tais atvejais, kai asmens duomenys į trečiąją valstybę perduodami pagal 49 straipsnio 1 dalies a punktą, pagal šią nuostatą duomenų subjektai taip pat turi būti informuojami apie konkrečius pavojus, susijusius su jų duomenų

¹⁵ Taip pat turėtų būti laikomasi BDAR 13 ir 14 straipsniuose nustatytų bendrųjų skaidrumo reikalavimų. Daugiau informacijos pateikiama Gairėse dėl skaidrumo pagal Reglamentą (ES) 2016/679 (darbinis dokumentas Nr. 260).

¹⁶ Žr. 29 straipsnio darbo grupės gaires dėl sutikimo pagal Reglamentą (ES) 2016/679 (darbinis dokumentas Nr. 259).

¹⁷ *Idem*, p. 13.

perdavimu į valstybę, kurioje neužtikrinama tinkama apsauga ir netaikomos tinkamos apsaugos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti duomenų apsaugą. Suteikti šią informaciją būtina todėl, kad duomenų subjektas galėtų duoti sutikimą visapusiškai žinodamas šiuos konkrečius su duomenų perdavimu susijusius faktus, todėl, jei ši informacija nepateikiama, ši nukrypti leidžianti nuostata nebus taikoma.

Teikiant informaciją duomenų subjektams siekiant gauti sutikimą perduoti jų asmens duomenis trečiosioms šalims, įsisteigusioms trečiosiose valstybėse, taip pat turėtų būti nurodomi visi duomenų gavėjai arba gavėjų kategorijos, visos valstybės, į kurias perduodami asmens duomenys, tai, kad sutikimas yra teisėtas duomenų perdavimo pagrindas, ir tai, kad trečiojoje valstybėje, į kurią perduodami duomenys, neužtikrinama tinkamo lygio duomenų apsauga, grindžiama Europos Komisijos sprendimu¹⁸. Be to, kaip minėta pirmiau, turi būti suteikiama informacija apie pavojus, kurių duomenų subjektui gali kilti dėl to, kad trečiojoje valstybėje neužtikrinama tinkama apsauga ir netaikomos tinkamos apsaugos priemonės. Toks pranešimas galėtų būti standartizuotas, t. y. į jį turėtų būti įtraukiama, pavyzdžiui, informacija apie tai, kad toje trečiojoje valstybėje gali nebūti priežiūros institucijos ir (arba) kad joje gali būti netaikomi duomenų tvarkymo principai ir (arba) neužtikrinamos duomenų subjektų teisės.

Konkrečiu atveju, kai asmens duomenys perduodami juos jau surinkus iš duomenų subjekto, duomenų eksportuotojas turėtų informuoti duomenų subjektą apie duomenų perdavimą ir su juo susijusius pavojus prieš perduodamas duomenis, kad gautų aiškų jo sutikimą dėl siūlomo duomenų perdavimo.

Kaip matyti iš pirmiau atliktos analizės, BDAR nustatyti nemaži galimybių naudotis su sutikimu susijusia nukrypti leidžiančia nuostata apribojimai. Šie dideli apribojimai, taip pat tai, kad duomenų subjekto duotas sutikimas gali būti bet kuriuo metu atšaukiamas, reiškia, jog gali būti, kad sutikimas nėra tinkamas ilgalaikis sprendimas perduoti duomenims į trečiąsias valstybes.

2.2. Duomenų perdavimas yra būtinas duomenų subjekto ir duomenų valdytojo sutarčiai vykdyti arba ikisutartinėms priemonėms, kurių imtasi duomenų subjekto prašymu, įgyvendinti (49 straipsnio 1 dalies b punktas)

Atsižvelgiant į 111 konstatuojamąją dalį, perduoti duomenis remiantis šia nukrypti leidžiančia nuostata galima tais atvejais, *kai duomenų perdavimas atliekamas nereguliariai ir yra būtinas dėl sutarties <...>*¹⁹.

Apskritai, nors gali pasirodyti, kad su sutarties vykdymu susijusių nukrypti leidžiančių nuostatų aprėptis yra gana plati, jų taikymo sritis ribojama *būtinumo* ir *nereguliaraus duomenų perdavimo* kriterijais.

Duomenų perdavimo būtinumas

Taikant *būtinumo kriterijų*²⁰ apribojamas atveju, kai galima taikyti 49 straipsnio 1 dalies b punktą, skaičius²¹. Juo reikalaujama užtikrinti glaudų ir esminį duomenų perdavimo ir sutarties tikslų ryšį.

¹⁸ Pastarasis reikalavimas taip pat grindžiamas pareiga informuoti duomenų subjektus (13 straipsnio 1 dalies f punktas, 14 straipsnio 1 dalies e punktas).

¹⁹ Nereguliariai atliekamo duomenų perdavimo kriterijus nustatytas 111 konstatuojamojoje dalyje ir taikomas 49 straipsnio 1 dalies b, c ir e punktuose apibrėžtomis nukrypti leidžiančioms nuostatomis.

²⁰ Taip pat žr. 29 straipsnio darbo grupės nuomonę Nr. 06/2014 dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sąvokos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį (darbinis dokumentas Nr. 217).

²¹ Būtinumo reikalavimas taip pat minimas kalbant apie 49 straipsnio 1 dalies c–f punktuose nustatytas nukrypti leidžiančias nuostatas.

Šios nukrypti leidžiančios nuostatos negalima taikyti, pavyzdžiui, tuomet, kai įmonių grupė verslo tikslais trečiojoje valstybėje yra centralizavusi visų savo darbuotojų apmokėjimo ir žmogiškųjų išteklių administravimo funkcijas, nes šiuo atveju darbo sutarties vykdymo ir tokio duomenų perdavimo nesieja tiesioginis ir objektyvus ryšys²². Vis dėlto kitos duomenų perdavimo priežastys, nurodytos V skyriuje, pavyzdžiui, standartinės sutarčių sąlygos arba įmonėms privalomos taisyklės, gali būti tinkamas konkretaus duomenų perdavimo pagrindas.

Kita vertus, gali būti laikoma, kad kelionių agentams perduoti pavienių klientų asmens duomenis viešbučiams arba kitiems verslo partneriams, dalyvausiantiems organizuojant šių klientų buvimą užsienyje, yra būtina kelionių agento ir kliento sudarytos sutarties tikslais, nes šiuo atveju duomenų perdavimą ir sutarties tikslus (kliento kelionės organizavimą) sieja pakankamai glaudus ir esminis ryšys.

Šios nukrypti leidžiančios nuostatos negalima taikyti perduodant papildomą informaciją, kuri nėra būtina sutarčiai vykdyti arba atitinkamai ikisutartinėms priemonėms duomenų subjekto prašymu įgyvendinti²³; šiuo atveju, norint perduoti papildomus duomenis, reikėtų taikyti kitas priemones.

Nereguliarus duomenų perdavimas

Pagal šią nukrypti leidžiančią nuostatą asmens duomenys gali būti perduodami tik, jeigu jie perduodami nereguliariai²⁴. Kiekvienu konkrečiu atveju reikėtų nustatyti, kuriai kategorijai duomenų perdavimas arba perdavimai priskiriami: *reguliarus duomenų perdavimas ar nereguliarus duomenų perdavimas*.

Šiuo atveju duomenų perdavimą galima laikyti nereguliariu, pavyzdžiui, jeigu pardavimo direktoriaus, kuris, vykdydamas savo darbo sutartį, vyksta pas įvairius klientus trečiosiose valstybėse, asmens duomenys perduodami tiems klientams susitikimų organizavimo tikslais. Duomenų perdavimas taip pat galėtų būti laikomas nereguliariu, kai ES įsisteigęs bankas perduoda asmens duomenis trečiojoje valstybėje įsisteigusiam bankui, siekdamas įvykdyti kliento prašymą atlikti mokėjimą, jeigu toks duomenų perdavimas nėra šių dviejų bankų palaikomų nuolatinių bendradarbiavimo santykių dalis.

Tačiau duomenų perdavimai nebūtų laikomi nereguliariais tuo atveju, kai tarptautinė įmonė rengia mokymą trečiojoje valstybėje esančiame mokymo centre ir sistemingai perduoda mokymo kursuose dalyvaujančių darbuotojų asmens duomenis (t. y. tokius duomenis kaip vardas, pavardė ir einamos pareigos, taip pat galbūt mitybos reikalavimai arba judumo apribojimai). Duomenų perdavimas, reguliariai atliekamas palaikant nuolatinius santykius, būtų laikomas sistemingu ir pasikartojančiu, taigi viršijančiu nereguliariam duomenų perdavimui būdingus ypatumus. Todėl šiuo atveju daug duomenų perdavimo, atliekamo palaikant verslo santykius, atvejų negali būti grindžiami 49 straipsnio 1 dalies b punktu.

Pagal 49 straipsnio 3 dalį ši nukrypti leidžianti nuostata negali būti taikoma veiklai, kurią valdžios institucijos atlieka vykdydamos savo viešuosius įgaliojimus.

2.3. Duomenų perdavimas yra būtinas, kad būtų sudaryta arba įvykdyta duomenų subjekto interesais sudaroma duomenų valdytojo ir kito fizinio ar juridinio asmens sutartis (49 straipsnio 1 dalies c punktas)

Ši nuostata būtina turi būti aiškinama taip pat, kaip ir 49 straipsnio 1 dalies b punktas; t. y., jei nepriimtas sprendimas dėl tinkamumo pagal 45 straipsnio 3 dalį arba nenustatytos tinkamos apsaugos priemonės pagal 46 straipsnį, duomenų perdavimą į trečiąją valstybę arba tarptautinei organizacijai

²² Be to, toks duomenų perdavimas nebus laikomas nereguliariu (žr. toliau).

²³ Apskritai pagal visas 49 straipsnio 1 dalies b–f punktuose nustatytas nukrypti leidžiančias nuostatas leidžiama perduoti tik tuos duomenis, kurie yra būtini duomenų perdavimo tikslui pasiekti.

²⁴ Dėl sąvokos „nereguliarus duomenų perdavimas“ bendrosios apibrėžties žr. 4 puslapį.

galima laikyti priskirtinu 49 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytos nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sričiai tik, jeigu jį galima laikyti *būtinu, kad būtų sudaryta arba įvykdyta duomenų subjekto interesais sudaroma duomenų valdytojo ir kito fizinio ar juridinio asmens sutartis*.

Be būtinumo kriterijaus, 111 konstatuojamojoje dalyje nurodoma, kad duomenis galima perduoti tik *kai duomenų perdavimas atliekamas nereguliariai ir yra būtinas dėl sutarties* <...>. Todėl šiuo atveju, be *būtinumo kriterijaus*, asmens duomenis pagal šią nukrypti leidžiančią nuostatą taip pat galima perduoti tik, jeigu duomenų perdavimas atliekamas nereguliariai.

Duomenų perdavimo būtinumas ir duomenų subjekto interesais sudaroma sutartis

Jei organizacija verslo tikslais yra perdavusi tokias funkcijas kaip darbo užmokesčio administravimas už ES ribų įsisteigusiems paslaugų teikėjams, ši nukrypti leidžianti nuostata nebus laikoma pagrindu perduoti duomenis tokiais tikslais, nes negalima nustatyti glaudaus ir esminio duomenų perdavimo ir duomenų subjekto interesais sudarytos sutarties ryšio, net jeigu galutinis duomenų perdavimo tikslas yra darbuotojo darbo užmokesčio administravimas²⁵. Kitos V skyriuje nustatytos duomenų perdavimo priemonės, pavyzdžiui, standartinės sutarčių sąlygos arba įmonėms privalomos taisyklės, gali būti tinkamesnis tokio duomenų perdavimo pagrindas.

Nereguliarus duomenų perdavimas

Be to, pagal šią nukrypti leidžiančią nuostatą, kaip ir 49 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytos nukrypti leidžiančios nuostatos atveju, asmens duomenys gali būti perduodami tik, jeigu duomenų perdavimas atliekamas nereguliariai. Todėl, siekiant įvertinti, ar toks duomenų perdavimas atliekamas nereguliariai, reikia taikyti tą patį kriterijų²⁶.

Galiausiai pagal 49 straipsnio 3 dalį ši nukrypti leidžianti nuostata negali būti taikoma veiklai, kurią valdžios institucijos atlieka vykdydamos savo viešuosius įgaliojimus²⁷.

2.4. Duomenų perdavimas yra būtinas dėl svarbių viešojo intereso priežasčių (49 straipsnio 1 dalies d punktas)

Ši nukrypti leidžianti nuostata, paprastai vadinama svarbių viešųjų interesų nukrypti leidžiančia nuostata, labai panaši į Direktyvos 95/46/EB²⁸ 26 straipsnio 1 dalies d punkte pateiktą nuostatą, pagal kurią duomenys perduodami tik, kai tai būtina arba įstatymų numatyta dėl svarbių visuomenės interesų.

Pagal 49 straipsnio 4 dalį ši nukrypti leidžianti nuostata gali būti taikoma tik ES teise arba duomenų valdytojui taikomos valstybės narės teise pripažintiems viešiesiems interesams.

Vis dėlto, norint taikyti šią nukrypti leidžiančią nuostatą, nepakanka, kad, pavyzdžiui, trečiosios valstybės institucija paprašytų perduoti duomenis tyrimo tikslais, kai šis tyrimas atitinka trečiosios valstybės viešąjį interesą, kuris abstrakčiai taip pat egzistuoja ES arba valstybės narės teisėje. Jei, pavyzdžiui, trečiosios valstybės institucija paprašo perduoti duomenis tyrimo, kuriuo siekiama kovoti su terorizmu, tikslais, vien tai, kad ES arba valstybėje narėje esama teisės aktų, kuriais taip pat siekiama kovoti su terorizmu, nėra pakankamas pagrindas tokiam duomenų perdavimui taikyti 49 straipsnio 1 dalies d punktą. Iš tikrųjų, EDAV pirmtakė 29 straipsnio darbo grupė savo ankstesniuose pareiškimuose

²⁵ Be to, toks duomenų perdavimas nebus laikomas nereguliariu (žr. toliau).

²⁶ Dėl sąvokos „nereguliarus duomenų perdavimas“ bendrosios apibrėžties žr. 4 puslapį.

²⁷ Daugiau informacijos pateikiama 1 skyriuje, 5 puslapyje.

²⁸ 1995 m. spalio 24 d. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo.

pabrėžė²⁹, kad ši nukrypti leidžianti nuostata taikoma tik tais atvejais, kai, remiantis ES teise arba duomenų valdytojui taikoma valstybės narės teise, taip pat galima nustatyti, kad tokį duomenų perdavimą galima atlikti dėl svarbių viešojo intereso priežasčių, be kita ko, vadovaujantis tarptautinio bendradarbiavimo abipusiškumo principu. Vertinant, ar esama viešojo intereso, kuriuo remiantis būtų galima taikyti 49 straipsnio 1 dalies d punktą, vienas iš rodiklių gali būti sudarytas tarptautinis susitarimas arba konvencija, kuriame (-ioje) pripažįstamas tam tikras tikslas ir numatoma palaikyti tarptautinį bendradarbiavimą siekiant to tikslo, jeigu ES arba valstybės narės yra to susitarimo arba konvencijos šalys.

Nors 49 straipsnio 1 dalies d punktas daugiausia skirtas naudotis valdžios institucijoms, juo taip pat gali remtis privatūs subjektai. Tai patvirtinama kai kuriais iš 112 konstatuojamojoje dalyje išvardytų pavyzdžių – joje nurodomi tiek valdžios institucijų, tiek privačių subjektų atliekami duomenų perdavimai³⁰.

Todėl esminis šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo reikalavimas yra nustatyti ne duomenis perduodančios ir (arba) gaunančios organizacijos rūšį (viešoji, privačioji ar tarptautinė organizacija), o svarbų viešąjį interesą.

111 ir 112 konstatuojamosiose dalyse nurodyta, kad šią nukrypti leidžiančią nuostatą galima taikyti ne tik nereguliariam duomenų perdavimui³¹. Vis dėlto tai nereiškia, kad, remiantis 49 straipsnio 1 dalies d punkte nustatyta svarbių viešųjų interesų nukrypti leidžiančia nuostata, duomenis galima perduoti dideliu mastu ir sistemingai. Iš tikrųjų, reikia laikytis bendrojo principo, pagal kurį 49 straipsnyje nustatytos nukrypti leidžiančios nuostatos praktiškai neturi tapti taisykle ir turi būti taikomos tik konkrečiais atvejais, o kiekvienas duomenų eksportuotojas turi užtikrinti, kad duomenų perdavimas atitiktų griežtą būtinumo kriterijų³².

Tais atvejais, kai duomenys perduodami įprastomis verslo ar praktikos sąlygomis, EDAV primygtinai ragina visus duomenų eksportuotojus (visų pirma viešąsias įstaigas³³) tai daryti ne remiantis 49 straipsnio 1 dalies d punkte nustatyta nukrypti leidžiančia nuostata, o pagal 46 straipsnį nustatant tinkamas apsaugos priemones.

2.5. Duomenų perdavimas yra būtinas siekiant pareikšti, vykdyti ar ginti teisinius reikalavimus (49 straipsnio 1 dalies e punktas)

Teisinių reikalavimų pareiškimas, vykdymas arba gynimas

Pagal 49 straipsnio 1 dalies e punktą duomenis galima perduoti, kai *duomenų perdavimas yra būtinas siekiant pareikšti, vykdyti ar ginti teisinius reikalavimus*. 111 konstatuojamojoje dalyje teigiama, kad duomenis galima perduoti tais atvejais, kai duomenų perdavimas *atliekamas nereguliariai ir yra būtinas dėl sutarties ar ieškinio, nepaisant to, ar jis pareikštas teisminėje ar administracinėje, ar bet kokioje kitoje neteisminėje procedūroje, įskaitant procedūras reguliavimo organuose*. Šiai sričiai priskiriama daug įvairios veiklos, pavyzdžiui, vykdomos trečiojoje valstybėje atliekant baudžiamosios

²⁹ 29 straipsnio darbo grupės nuomonė Nr. 10/2006 dėl Pasaulinės tarpbankinių finansinių telekomunikacijų organizacijos (SWIFT) atliekamo asmens duomenų tvarkymo (darbinis dokumentas Nr. 128, p. 25).

³⁰ <...> tarptautinio keitimosi duomenimis tarp konkurencijos institucijų, mokesčių arba muitų administracijų, tarp finansų priežiūros institucijų, tarp kompetentingų socialinės apsaugos ar visuomenės sveikatos tarnybų atvejais, pavyzdžiui, kontakto atveju siekiant atsekti užkrečiamas ligas arba siekiant sumažinti ir (arba) panaikinti dopingą sporte.

³¹ Dėl sąvokos „nereguliarus duomenų perdavimas“ bendrosios apibrėžties žr. 4 puslapį.

³² Taip pat žr. 3 puslapį.

³³ Pavyzdžiui, finansų priežiūros institucijas, kurios keičiasi duomenimis atlikdamos tarptautinius asmens duomenų perdavimus administracinio bendradarbiavimo tikslais.

veikos arba administracinius tyrimus: konkurencijos teisės pažeidimo, korupcijos, prekybos vertybiniais popieriais pasinaudojant viešai neatskleista informacija ar kitais panašiais atvejais, kai ši nukrypti leidžianti nuostata gali būti taikoma duomenų perdavimui gynybos tikslais, taip pat siekiant sumažinti arba panaikinti teisės aktuose nustatytą baudą, pavyzdžiui, atliekant tyrimus dėl kartelinių susitarimų. Be to, ši nukrypti leidžianti nuostata gali būti taikoma duomenų perdavimui, siekiant per civilinį procesą oficialiai pateikti informaciją teismui prieš bylos nagrinėjimą. Jos taikymo sričiai taip pat gali būti priskiriami duomenų eksportuotojo veiksmai, kuriais siekiama pradėti procedūras trečiojoje valstybėje, pavyzdžiui, pradėti bylinėjimąsi arba gauti pritarimą bendrovių susijungimui. Šia nukrypti leidžiančia nuostata negali būti naudojamos asmens duomenų perdavimui pagrįsti remiantis tik galimybe, kad teismo procesas arba oficialios procedūros bus pradėti ateityje.

Ši nukrypti leidžianti nuostata gali būti taikoma veiklai, kurią valdžios institucijos atlieka vykdydamos savo viešuosius įgaliojimus (49 straipsnio 3 dalis).

Sąvokų „teisinis reikalavimas“ ir „procedūra“ derinys reiškia, kad atitinkama procedūra turi turėti teisinį pagrindą, įskaitant oficialų, teisės aktuose apibrėžtą procesą, tačiau tai nebūtinai turi būti teisminė ar administracinė procedūra („ar bet kokioje kitoje neteisminėje procedūroje“). Kadangi duomenys turi būti perduodami tam tikros procedūros **metu**, būtina, kad duomenų perdavimą ir konkrečią procedūrą, susijusią su nagrinėjamu atveju, sietų glaudus ryšys. Abstrakti tam tikros rūšies procedūra nebūtų pakankamas pagrindas.

Duomenų valdytojai ir duomenų tvarkytojai turi žinoti, kad į nacionalinę teisę taip pat gali būti įtraukti vadinamieji blokavimo statutai, kuriais jiems draudžiama arba ribojamos jų galybės perduoti asmens duomenis užsienio šalių teismams arba galbūt kitoms užsienio šalių oficialioms įstaigoms.

Duomenų perdavimo būtinumas

Atlikti atitinkamą duomenų perdavimą galima tik, kai tai **būtina** siekiant pareikšti, vykdyti ar ginti atitinkamus teisinius reikalavimus. Pagal šį *būtinumo kriterijų* reikalaujama užtikrinti, kad atitinkamus duomenis ir konkretų teisinių reikalavimų³⁴ pareiškimą, vykdymą ar gynimą sietų glaudus ir esminis ryšys. Tik trečiosios valstybės institucijų interesas arba galima jų gera valia nebūtų pakankami tokio duomenų perdavimo pagrindai.

Nors duomenų eksportuotojui, reaguojant į prašymą arba siekiant pradėti teisinę procedūrą, gali kilti noras perduoti visus galbūt tinkamus asmens duomenis, tai prieštarautų šiai nukrypti leidžiančiai nuostatai ir apskritai BDAR, nes taikant duomenų kiekio mažinimo principą pabrėžiama, kad asmens duomenys turi būti adekvatūs, tinkami ir tik tokie, kokių reikia siekiant tikslų, dėl kurių jie tvarkomi.

Kalbant apie teismines procedūras, EDAV pirmtakė 29 straipsnio darbo grupė jau yra pristačiusi keliais etapais grindžiamą požiūrį į klausimą, ar asmens duomenys turėtų būti perduodami, įskaitant šio principo taikymą. Pirmiausia reikėtų atidžiai įvertinti, ar konkrečiu atveju pakaktų anoniminių duomenų. Jei taip nėra, būtų galima svarstyti galimybę perduoti pseudoniminius duomenis. Jei asmens duomenis būtina perduoti į trečiąją valstybę, tokio perdavimo svarbą konkrečiam atvejui reikėtų įvertinti prieš atliekant perdavimą, kad būtų perduodamas ir atskleidžiamas tik iš tikrųjų būtinų asmens duomenų rinkinys.

Nereguliarus duomenų perdavimas

³⁴ 111 konstatuojamoji dalis: „yra būtinas dėl sutarties ar ieškinio“.

Tokie perdavimai turėtų būti atliekami tik nereguliariai. Daugiau informacijos apie nereguliaraus duomenų perdavimo apibrėžtį pateikiama atitinkamame skyriuje „Nereguliarus ir nepasikartojantis duomenų perdavimas“³⁵. Duomenų eksportuotojai turėtų atidžiai įvertinti kiekvieną konkretų atvejį.

2.6. Duomenų perdavimas yra būtinas, kad būtų apsaugoti gyvybiniai duomenų subjekto arba kitų asmenų interesai, jeigu duomenų subjektas dėl fizinių ar teisinių priežasčių negali duoti sutikimo (49 straipsnio 1 dalies f punktas)

Akivaizdu, kad 49 straipsnio 1 dalies f punkte nustatyta nukrypti leidžianti nuostata taikoma tais atvejais, kai duomenys perduodami teikiant būtinąją medicinos pagalbą ir kai manoma, kad toks duomenų perdavimas tiesiogiai būtinas siekiant suteikti reikiamas medicinines priežiūros paslaugas.

Taigi, pavyzdžiui, turi būti teisiškai įmanoma perduoti duomenis (įskaitant tam tikrus asmens duomenis), jeigu duomenų subjektas, būdamas už ES ribų, yra be sąmonės ir jam reikalinga skubi medicininė priežiūra ir tik, jeigu duomenų eksportuotojas (pvz., jo nuolatinis gydytojas), įsisteigęs ES valstybėje narėje, gali pateikti šiuos duomenis. Tokiais atvejais šiame teisės akte daroma prielaida, kad neišvengiama didelės žalos duomenų subjektui rizika nusveria su duomenų apsauga susijusius klausimus.

Duomenų perdavimas turi būti susijęs su asmeniniais duomenų subjekto arba kito asmens interesais, be to, kai perduodami asmens sveikatos duomenys, perduoti duomenis turi būti būtina pagrindinei diagnozei nustatyti. Todėl šia nukrypti leidžiančia nuostata negali būti naudojamosi asmens medicininių duomenų perdavimui už ES ribų pagrįsti, jeigu šio duomenų perdavimo tikslas yra ne gydyti konkretų duomenų subjekto arba kito asmens susirgimą, bet, pavyzdžiui, atlikti bendrus, tik kada nors ateityje rezultatų duosiančius medicinos mokslinius tyrimus.

Iš tikrųjų, BDAR nenumatyta, kad šia nukrypti leidžiančia nuostata turėtų būti naudojamosi tik fizinės asmens sveikatos srityje, ir suteikiama galimybių, pavyzdžiui, svarstyti atvejus, kai turėtų būti apsaugoma psichinė asmens sveikata. Šiuo atveju atitinkamas asmuo dėl fizinių ar teisinių priežasčių taip pat negalėtų duoti sutikimo perduoti jo asmens duomenis. Be to, atitinkamas asmuo, kurio asmens duomenys yra duomenų perdavimo objektas, dėl fizinių ar teisinių priežasčių turi aiškiai negalėti duoti sutikimo dėl šio duomenų perdavimo.

Vis dėlto, šios nukrypti leidžiančios nuostatos negalima taikyti tais atvejais, kai duomenų subjektas gali priimti pagrįstą sprendimą ir kai jo galima paprašyti duoti sutikimą.

Pavyzdžiui, jei asmens duomenų prašoma siekiant užkirsti kelią išskeldinimui iš būsto, šis atvejis nebūtų priskiriamas šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sričiai, nes, nors būstas laikomas gyvybinio interesu, atitinkamas asmuo gali duoti sutikimą perduoti jo duomenis.

Šis gebėjimas priimti pagrįstą sprendimą gali priklausyti nuo fizinio ir psichinio, taip pat teisinio veiksnio. Teisinio neveiksnio sričiai, nepažeidžiant nacionalinių atstovavimo mechanizmų, gali būti priskiriamas, pavyzdžiui, nepilnamečio atvejis. Toks teisinis neveiksnumas, atsižvelgiant į konkretų atvejį, turi būti įrodomas pateikiant arba medicinos pažymą, kuria pagrindžiamas psichinis atitinkamo asmens neveiksnumas, arba valdžios institucijų išduotą dokumentą, kuriuo patvirtinama atitinkamo asmens teisinė padėtis.

Duomenų perdavimas tarptautinei humanitarinei organizacijai, kuris yra būtinas siekiant atlikti užduotį pagal Ženevos konvencijas arba laikytis tarptautinės humanitarinės teisės, taikomos ginkluotų konfliktų metu, taip pat gali būti priskiriamas 49 straipsnio 1 dalies f punkto taikymo sričiai (žr. 112

³⁵ 4 puslapis.

konstatuojamąją dalį). Šiais atvejais duomenų subjektas taip pat turi negalėti dėl fizinių ar teisinių priežasčių duoti sutikimo.

Šia nukrypti leidžiančia nuostata galima pagrįsti asmens duomenų perdavimą įvykus gaivalinėms nelaimėms ir keičiantis asmens duomenimis su subjektais ir asmenimis gelbėjimo ir padėties atkūrimo operacijų tikslais (pavyzdžiui, su nelaimės aukų giminaičiais, taip pat su vyriausybinėmis ir pagalbos tarnybomis). Tokie netikėti reiškiniai (potvyniai, žemės drebėjimai, uraganai ir kt.) gali būti laikomi pagrindu skubiai perduoti tam tikrus asmens duomenis, siekiant nustatyti, pavyzdžiui, aukų buvimo vietą ir būklę. Tokiais atvejais laikoma, kad atitinkamas duomenų subjektas negali duoti sutikimo perduoti jo duomenis.

2.7. Iš viešojo registro perduodami duomenys (49 straipsnio 1 dalies g punktas ir 49 straipsnio 2 dalis)

Pagal 49 straipsnio 1 dalies g punktą ir 49 straipsnio 2 dalį leidžiama tam tikromis sąlygomis perduoti asmens duomenis iš registų. Paprastai registras apibrėžiamas kaip *(rašytinė) apskaitos sistema, į kurią įtraukiami įprasti tam tikrų vienetų ar objektų įrašai arba oficialus pavadinimų ar vienetų įrašų sąrašas*³⁶. Kalbant apie 49 straipsnį, registras galėtų būti rašytinis arba elektroninis.

Pagal ES arba valstybės narės teisę atitinkamo registro paskirtis turi būti teikti informaciją visuomenei. Todėl privatūs registrai (už kuriuos atsakingos privačios organizacijos) nepriskiriami šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sričiai (pavyzdžiui, privatūs registrai, kuriais naudojantis vertinamas kreditingumas).

Susipažinti su registre esančia informacija turi galėti:

- a) plačioji visuomenė arba
- b) bet kuris asmuo, galintis įrodyti teisėtą interesą.

Kaip keletą tokių registų pavyzdžių būtų galima paminėti įmonių registrus, asociacijų registrus, apkaltinamųjų nuosprendžių registrus, (žemės) nuosavybės registrus ir viešuosius transporto priemonių registrus.

Be bendrųjų reikalavimų, susijusių su pačių registų struktūra, duomenys iš šių registų gali būti perduodami tik, jeigu kiekvienu konkrečiu atveju laikomasi pagal ES arba valstybės narės teisę nustatytą susipažinimo su tokiame registre esančia informacija sąlygų ir tokiu mastu, kiek jų yra laikomasi (dėl šių bendrųjų sąlygų žr. 49 straipsnio 1 dalies g punktą).

Duomenų valdytojai ir duomenų tvarkytojai, norintys perduoti asmens duomenis pagal šią nukrypti leidžiančią nuostatą, turi žinoti, kad negalima perduoti visų registre esančių asmens duomenų arba visų registre esančių tam tikrų kategorijų asmens duomenų (49 straipsnio 2 dalis). Jei duomenys perduodami iš teisės aktu įsteigto registro, kuris skirtas naudoti teisėtų interesų turintiems asmenims, duomenys gali būti perduodami tik tų asmenų prašymu arba, jei jie yra duomenų gavėjai, atsižvelgiant į duomenų subjektų interesus ir pagrindines teises³⁷. Kiekvienu konkrečiu atveju duomenų eksportuotojai, vertindami duomenų perdavimo tinkamumą, visada turėtų atsižvelgti į duomenų subjekto interesus ir teises.

³⁶ Merriam Webster Dictionary, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/register> (žiūrėta 2018 01 22); Oxford Dictionary, <https://en.oxforddictionaries.com/definition/register> (žiūrėta 2018 01 22).

³⁷ BDAR 111 konstatuojamoji dalis.

Toliau naudoti iš tokių registų perduotus asmens duomenis, kaip nurodyta pirmiau, galima tik laikantis galiojančių duomenų apsaugos teisės aktų.

Ši nukrypti leidžianti nuostata taip pat gali būti taikoma veiklai, kurią valdžios institucijos atlieka vykdydamos savo viešuosius įgaliojimus (49 straipsnio 3 dalis).

2.8. Įtikinami teisėti interesai (49 straipsnio 1 dalies antra pastraipa)

49 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta nauja nukrypti leidžianti nuostata, kuri anksčiau nebuvo įtraukta į direktyvą. Tam tikromis konkrečiomis ir aiškiai nurodytomis sąlygomis galima perduoti asmens duomenis, jeigu tai būtina įtikinamų duomenų eksportuotojo ginamų teisėtų interesų tikslais.

Ši nukrypti leidžianti nuostata šiame teisės akte įtvirtinta kaip kraštutinė priemonė, nes bus taikoma tik *kai perdavimas negali būti grindžiamas 45 arba 46 straipsnio nuostata, įskaitant nuostatas dėl įmonei privalomų taisyklių, ir netaikoma jokia <...> konkrečioje situacijoje nukrypti leidžianti nuostata*³⁸.

Pagal šį keliais etapais grindžiamą požiūrį į galimybes naudotis nukrypti leidžiančiomis nuostatomis, kaip duomenų perdavimo pagrindu, prieš nusprendžiant pasinaudoti 49 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta nukrypti leidžiančia nuostata, reikia apsvarstyti, ar būtų įmanoma taikyti 45 arba 46 straipsnyje nustatytą duomenų perdavimo priemonę arba vieną iš 49 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatytų specialių nukrypti leidžiančių nuostatų. Pagal 113 konstatuojamąją dalį taikyti 49 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatytą nukrypti leidžiančią nuostatą galima tik likusiais atvejais, ir tokia galimybė priklauso nuo daugybės teisės aktuose aiškiai nustatytų sąlygų. Todėl pagal BDAR įtvirtintą atskaitomybės principą³⁹ duomenų eksportuotojas turi galėti įrodyti, kad nebuvo įmanoma perduoti duomenų taikant tinkamas apsaugos priemones (pagal 46 straipsnį) arba taikyti vienos iš nukrypti leidžiančių nuostatų, nurodytų 49 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje.

Tai reiškia, kad duomenų eksportuotojas gali parodyti dideles pastangas, kurių ėmėsi šioje srityje, atsižvelgdamas į duomenų perdavimo aplinkybes. Atsižvelgiant į konkretų atvejį, vienas iš šios srities pavyzdžių galėtų būti įrodymas, kad duomenų eksportuotojas patikrino galimybes perduoti duomenis remiantis aiškiu duomenų subjekto sutikimu, kaip nustatyta 49 straipsnio 1 dalies a punkte. Vis dėlto tam tikromis aplinkybėmis gali būti praktiškai neįmanoma naudotis kitomis priemonėmis. Pavyzdžiui, gali būti, kad duomenų eksportuotojas, kuris yra mažoji arba vidutinė įmonė, neturi realių galimybių taikyti tam tikrų rūšių 46 straipsnyje nustatytų tinkamų apsaugos priemonių⁴⁰. Taip gali būti, pavyzdžiui, tuo atveju, kai duomenų importuotojas aiškiai atsisako sudaryti duomenų perdavimo sutartį, grindžiamą standartinėmis duomenų apsaugos sąlygomis (46 straipsnio 2 dalies c punktas), ir nėra jokių kitų pasirinkimo galimybių (įskaitant, atsižvelgiant į konkretų atvejį, galimybę pasirinkti kitą duomenų importuotoją) (taip pat žr. tolesnį skyrių „Įtikinami teisėti interesai“).

Įtikinami duomenų valdytojo teisėti interesai

Remiantis nukrypti leidžiančios nuostatos formuluote, duomenų perdavimas turi būti būtinas siekiant apginti įtikinamus duomenų valdytojo teisėtus interesus, kai nėra už juos viršesnių duomenų subjekto interesų ar teisių ir laisvių. Atsižvelgti į duomenų eksportuotojo, kuris yra duomenų tvarkytojas, arba į duomenų importuotojo interesus nėra svarbu.

³⁸ BDAR 49 straipsnio 1 dalies antra pastraipa.

³⁹ 5 straipsnio 2 dalis ir 24 straipsnio 1 dalis.

⁴⁰ Pavyzdžiui, įmonėms privalomos taisyklės dažnai nėra mažosioms ir vidutinėms įmonėms tinkamas sprendimas, nes jos susijusios su didelėmis administracinėmis investicijomis.

Be to, svarbūs tik tie interesai, kuriuos galima pripažinti įtakingais – taip gerokai apribojama šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sritis, nes ją bus galima taikyti ne visiems galimiems teisėtiems interesams, nurodytiems 6 straipsnio 1 dalies f punkte. Iš tikrųjų, bus taikomas tam tikras didesnis apribojimas, t. y. įtakingami teisėti interesai turės būti svarbūs duomenų valdytojui. Pavyzdžiui, taip galėtų būti tuo atveju, kai duomenų valdytojas yra priverstas perduoti asmens duomenis, kad apsaugotų savo organizaciją arba sistemas nuo didelės tiesioginės žalos arba griežtos bausmės, kuri padarytų didelį poveikį jo verslui.

Nepasikartojantis duomenų perdavimas

Pagal aiškią nepasikartojančio duomenų perdavimo formuluotę 49 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą galima taikyti tik kai perdavimas nėra kartojamas⁴¹.

Ribotas duomenų subjekto skaičius

Be to, perdavimas turi būti susijęs tik su ribotu duomenų subjekto skaičiumi. Absoliuti riba nenustatyta, nes šis skaičius priklausys nuo aplinkybių, tačiau, atsižvelgiant į atitinkamo duomenų perdavimo rūšį, jis turi būti mažas.

Praktiškai sąvoka „ribotas duomenų subjekto skaičius“ priklauso nuo konkretaus atvejo. Pavyzdžiui, jei duomenų valdytojas turi perduoti asmens duomenis, kad nustatytų išskirtinį ir rimtą saugumo incidentą ir taip apsaugotų savo organizaciją, kyla klausimas, kiek darbuotojų duomenų jis turėtų perduoti, kad tai būtų laikoma įtakingu teisėtu interesu.

Taigi, kad būtų galima taikyti šią nukrypti leidžiančią nuostatą, turėtų būti perduodami ne visų, o tik tam tikrų kelių duomenų valdytojo darbuotojų duomenys.

Įtakingam duomenų valdytojo teisėtų interesų ir duomenų subjekto interesų ar teisių ir laisvių derinimas remiantis visų su duomenų perdavimu susijusių aplinkybių įvertinimu ir tinkamų apsaugos priemonių nustatymu

Kitas reikalavimas – reikia patikrinti, ar (įtakingami) teisėti interesai, kurių siekia duomenų eksportuotojas, suderinami su duomenų subjekto interesais ar teisėmis ir laisvėmis. Šiuo požiūriu teisės akte aiškiai reikalaujama, kad duomenų eksportuotojas įvertintų visas su atitinkamu duomenų perdavimu susijusias aplinkybes ir, remdamasis šiuo vertinimu, nustatytų tinkamas perduodamų duomenų apsaugos priemones. Šiuo reikalavimu pabrėžiamas specialus vaidmuo, kurį apsaugos priemonės gali atlikti mažinant neigiamą duomenų perdavimo poveikį duomenų subjektams ir galbūt darant įtaką teisių ir interesų pusiausvyrai, nes duomenų valdytojo interesai nebus viršesni už duomenų subjekto interesus⁴².

Kalbant apie duomenų subjekto interesus, teises ir laisves, į kuriuos reikia atsižvelgti, turi būti atidžiai numatomas ir įvertinamas galimas neigiamas poveikis, t. y. duomenų perdavimo keliamas pavojus bet kokios rūšies (teisėtiems) duomenų subjekto interesams, atsižvelgiant į tokio pavojaus tikimybę ir rimtumą⁴³. Šiuo požiūriu visų pirma reikia atsižvelgti į bet kokią galimą žalą (kūno sužalojimą ir materialinę žalą, taip pat į nematerialinę žalą, pvz., susijusią su prarasta reputacija)⁴⁴. Vertindamas

⁴¹ Daugiau informacijos apie terminą „nepasikartojantis duomenų perdavimas“ pateikiama 4 puslapyje.

⁴² Svarbus apsaugos priemonių vaidmuo derinant duomenų valdytojo ir duomenų subjekto interesus jau pabrėžtas 29 straipsnio darbo grupės darbiname dokumente Nr. 217 (p. 31).

⁴³ Žr. 75 konstatuojamąją dalį: *įvairios tikimybės ir rimtumo pavojus fizinių asmenų teisėms ir laisvėms <...>*.

⁴⁴ Žr. 75 konstatuojamąją dalį: *įvairios tikimybės ir rimtumo pavojus fizinių asmenų teisėms ir laisvėms gali kilti dėl tokio asmens duomenų tvarkymo, kurio metu galėtų būti padarytas kūno sužalojimas, materialinė ar nematerialinė žala <...>*.

šiuos pavojus ir tai, ką tokiomis aplinkybėmis būtų galima laikyti tinkamomis duomenų subjekto teisių ir laisvių apsaugos priemonėmis, duomenų eksportuotojas visų pirma turi atsižvelgti į duomenų pobūdį, duomenų tvarkymo tikslą ir trukmę, taip pat į padėtį kilmės šalyje, trečiojoje valstybėje ir, jeigu tokia yra, galutinės duomenų perdavimo paskirties šalyje⁴⁵.

Be to, šiame teisės akte reikalaujama, kad duomenų eksportuotojas taikytų papildomas apsaugos priemones ir taip sumažintų nustatytus pavojus, kurių duomenų subjektui iškyla dėl duomenų perdavimo⁴⁶. Tai – šiuo teisės aktu nustatytas privalomas reikalavimas, taigi galima teigti, kad, jei nenustatytos papildomos apsaugos priemonės, duomenų subjekto interesai ar teisės ir laisvės bet kuriuo atveju bus viršesni už duomenų valdytojo interesus, susijusius su duomenų perdavimu⁴⁷. Dėl tokių apsaugos priemonių pobūdžio šioje srityje neįmanoma nustatyti bendrų, visais atvejais taikytinų reikalavimų, nes iš tikrųjų jie labai priklausys nuo konkretaus duomenų perdavimo. Kaip apsaugos priemonių pavyzdžius, atsižvelgiant į konkretų atvejį, galima paminėti priemones, kuriomis siekiama užtikrinti, kad duomenys po perdavimo būtų kuo greičiau ištrinami, arba apriboti tikslus, kuriais duomenys gali būti tvarkomi po perdavimo. Itin daug dėmesio reikėtų skirti įvertinimui, ar pakanka perduoti pseudoniminius arba šifruotus duomenis⁴⁸. Be to, reikėtų išnagrinėti technines ir organizacines priemones, kuriomis siekiama užtikrinti, kad perduodamų duomenų nebūtų galima naudoti kitais tikslais, negu duomenų eksportuotojo griežtai nustatyti tikslai.

Priežiūros institucijos informavimas

Prievolė informuoti priežiūros instituciją nereiškia, kad ji turi patvirtinti duomenų perdavimą. Iš tikrųjų, tai yra papildoma apsaugos priemonė, kuria priežiūros institucijai sudaromos sąlygos įvertinti galimą duomenų perdavimo poveikį atitinkamų duomenų subjektų teisėms ir laisvėms, jeigu, jos nuomone, tai tinkama. Siekiant užtikrinti, kad duomenų eksportuotojas laikytųsi atskaitomybės principo, jam rekomenduojama užregistruoti visus svarbius duomenų perdavimo aspektus, pvz., įtikinamus ginamus teisėtus interesus, susijusius asmens interesus, perduodamų duomenų pobūdį ir duomenų perdavimo tikslą.

Duomenų subjekto informavimas apie duomenų perdavimą ir įtikinamus ginamus teisėtus interesus

Duomenų valdytojas turi informuoti duomenų subjektą apie duomenų perdavimą ir apie įtikinamus ginamus teisėtus interesus. Be informacijos, kuri turi būti pateikiama pagal BDAR 13 ir 14 straipsnius, privalu pateikti pirmiau nurodytą informaciją.

⁴⁵ 113 konstatuojamoji dalis.

⁴⁶ Taikant šiame teisės akte nustatytą įprastą suderinamumo kriterijų, tokių (papildomų) priemonių kiekvienu atveju gali ir neprireikti (žr. 29 straipsnio darbo grupės darbinį dokumentą Nr. 214 dėl *ad hoc* sutarčių sąlygų projekto, kai ES įsisteigęs duomenų tvarkytojas duomenis perduoda už ES ribų įsisteigusiam pagalbiniam duomenų tvarkytojui, p. 41). Tačiau iš 49 straipsnio 1 dalies antros pastraipos formuluotės matyti, kad papildomos priemonės yra privalomos, jeigu norima, kad duomenų perdavimas atitiktų suderinamumo kriterijų ir jį būtų galima atlikti taikant šią nukrypti leidžiančią nuostatą.

⁴⁷ Taikant šiame teisės akte nustatytą įprastą suderinamumo kriterijų, tokių (papildomų) priemonių kiekvienu atveju gali ir neprireikti (žr. 29 straipsnio darbo grupės nuomonę Nr. 06/2014 dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sąvokos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį, darbinis dokumentas Nr. 217, p. 41). Tačiau iš 49 straipsnio 1 dalies antros pastraipos formuluotės matyti, kad papildomos priemonės yra privalomos, jeigu norima, kad duomenų perdavimas atitiktų suderinamumo kriterijų ir jį būtų galima atlikti taikant šią nukrypti leidžiančią nuostatą.

⁴⁸ Kiti galimų apsaugos priemonių pavyzdžiai pateikiami 29 straipsnio darbo grupės darbiname dokumente Nr. 214 dėl *ad hoc* sutarčių sąlygų projekto, kai ES įsisteigęs duomenų tvarkytojas duomenis perduoda už ES ribų įsisteigusiam pagalbiniam duomenų tvarkytojui, p. 41–43.

Europos duomenų apsaugos valdybos vardu

Pirmininkė

(Andrea Jelinek)